

Nadaljevanje s 1. strani

države je objektivno preprečevala proces razvoja kmetijske proizvodnje; izločevanje večjega dela nacionalnega dohodka za potrebe Ljudske obrambe v ožjem smislu in za razvoj tistih gospodarskih vej, ki so ekonomsko prispevale h krepitvi nacionalne neodvisnosti države, temveč tudi kot posledica določenega neopazovanja pomena kmetijske proizvodnje tako za krepitev nacionalne neodvisnosti države kakor tudi za hitrejši gospodarski razvoj. Tega ne vidimo samo iz dejstva, da niso bile investicijske naložbe za razvoj kmetijske proizvodnje v sorazmerju z naložbami v druge gospodarske veje, temveč tudi iz dejstva, da je naša politika v kmetijstvu doživela tak niz izprememb in menjav, ki so kazale, da se je morala naša linija za graditev socializma na vasi graditi z reševanjem zelo velikih problemov in računajoč z našimi specifičnimi pogoji. No, za našo tezo, ki jo želimo tukaj obdelati, ni posebno važno ugotoviti vzroke našega zapostavljanja kmetijske proizvodnje v dosedanjem razdobju, razen kolikor želimo, da bi se izognili ponavljanju napravljenih napak. Mnogo bolj važno je poudariti dejstvo, da je naš gospodarski razvoj, ki ga karakterizira pospešena industrializacija, ustvaril zelo ugodne pogoje za razvoj kmetijske proizvodnje na sodobni osnovi.

0 industriji kmetijskih strojev

Če sedaj pogledamo, v kakšnih konkretnih pogojih naj se razvija kmetijska proizvodnja in kakšne so možnosti za povečanje kmetijske proizvodnje v naslednjem razdobju, tedaj lahko rečemo, da so bile ustvarjene zelo ugodne možnosti in da lahko pričakujemo dobre uspehe na področju pospeševanja kmetijske proizvodnje v naslednjem razdobju.

Ustvarjena je bila predvsem zelo močna industrija traktorjev in kmetijskih strojev, ki lahko ob neznatnih dopolnilnih investicijah popolnoma oskrbuje naše kmetijstvo s potrebnimi traktorji in kmetijskimi stroji. Naša industrija kmetijskih strojev lahko daje danes kmetijstvu nad 15.000 ton kmetijskih strojev in nad 2000 traktorjev. Ob neznatnih investicijah v višini 3-4 milijard dinarjev je mogoče povečati zmogljivosti v industriji traktorjev in kmetijskih strojev na 7000 do 8000 traktorjev in na okrog 50.000 ton kmetijskih strojev. Kolikor in kadar bodo začele take količine traktorjev in kmetijskih strojev prihajati vsako leto v naše kmetijstvo, bodo lahko v sorazmerno kratkem razdobju popolnoma zadovoljile njegove potrebe. Iz tega izhaja, da niso ena izmed važnih nalog na področju pospeševanja kmetijstva v naslednjem razdobju investicijske naložbe v kmetijstvo v ožjem smislu, temveč v nadaljnjih, čeprav neznatnih naložbah v industrijo za proizvodnjo traktorjev, kmetijskih strojev itd.

Mogoče je postaviti vprašanje, ali je nujno usmeriti se na graditev industrije kmetijskih strojev in traktorjev? Ali ne bi mogli oskrbeti kmetijstva s traktorji in kmetijskimi stroji iz uvoza?

Na ta vprašanja lahko načelno odgovorimo, da kažejo izkušnje nekaterih drugih držav, ki so mislile, da lahko pospešujejo kmetijstvo brez razvoja industrije, negativne rezultate. Široka uporaba traktorjev in kmetijskih strojev v kmetijstvu nujno predpostavlja vsaj minimalni obstoj široke mreže reparaturnih delavnic, podjetij za izdelavo rezervnih delov, potrebnega števila strokovnih delavcev po delavnicah, potrebnega števila traktoristov itd. No, to je mogoče mnogo bolj hitro uresničiti in na bolj racionalni osnovi, če hkrati zgradimo tudi industrijo traktorjev in kmetijskih strojev. Seveda prihaja gradnja industrije traktorjev in kmetijskih strojev v poštev le takrat, če so pogoji, da se proizvodnja postavi na racionalno osnovo, da so lahko zgrajene zmogljivosti popolnoma izkoriščene itd. Kmetijske stroje, ki jih ni mogoče

racionalno proizvajati v državi zaradi preveč omejenega tržišča, je treba uvažati, ne pa izdelovati v državi na neekonomičen način. Graditev in kompletiranje industrije traktorjev in kmetijskih strojev v naslednjem razdobju nista pomembna samo s stališča nujnosti razvoja kmetijske proizvodnje, temveč se kompletiranje te industrije kaže tudi kot zelo racionalna investicija, ki omogoča z minimalnimi investicijskimi naložbami dosega najvišjih možnih rezultatov v povečanju nacionalnega dohodka.

Podobno je tudi glede kemizacije kmetijstva in z gradnjo ter rekonstrukcijo industrijskih podjetij za proizvodnjo umetnih gnojil, kemičnih sredstev za zaščito rastlin, za zaščito živali itd. Mirno lahko rečemo, da ni razvoja kmetijske proizvodnje brez uporabe sodobnih kemičnih sredstev. Izkušnje posameznih držav, v katerih se je kmetijska proizvodnja krepko razvila, kažejo, da je bil ta napredek v kmetijski proizvodnji ustvarjen največ zaradi uporabe kemičnih sredstev v kmetijstvu. Tudi na tem področju bodo torej za razvoj kmetijske proizvodnje nujne nove investicijske naložbe ne samo v samo kmetijstvo v ožjem smislu, temveč tudi v gradnjo in rekonstrukcijo industrije za proizvodnjo umetnih gnojil in drugih kemičnih sredstev za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Kakor je že bilo povedano, smo v naši državi v povojnem razdobju zgradili industrijo za proizvodnjo umetnih gnojil z zmogljivostjo okrog 230.000 ton fosfatnih in dušičnatih gnojil kakor tudi industrijo za proizvodnjo drugih kemičnih sredstev za zaščito rastlin. Sedaj gradimo, ali pa pripravljamo graditev industrije fosfatnih in dušičnatih gnojil z zmogljivostjo nad 1.200.000 ton, kar bo z obstoječimi zmogljivostmi po zgraditvi dajalo proizvodnjo nad 1.400.000 ton umetnih gnojil. Pri tem bodo obstajali nevsklajeni odnosi med proizvodnjo dušičnatih in fosfatnih gnojil, ker bo primanjkovalo približno 200.000 ton proizvodnje dušičnatih gnojil. To količino bomo morali uvažati, kolikor se ne bomo v naslednjem razdobju lotili graditve še ene tovarne za dušičnata gnojila, ki bo potrebna zaradi oskrbovanja kmetijstva, za katero pa so na razpolago tudi potrebne surovine, ali za katero še niso zagotovljena finančna sredstva. Gradnja industrije umetnih gnojil v naslednjem razdobju ni posledica tega, da preskrbe kmetijstva s takimi količinami umetnih gnojil ni bilo mogoče zagotoviti z uvozom (čeprav so bile in so za uvoz tolikšnih količin umetnih gnojil zelo velike težave). Gradnja te industrije je prišla po eni strani kot rezultat potrebe kmetijstva po umetnih gnojilih, po drugi strani pa — zaradi zelo ugodnih možnosti naše države za proizvodnjo fosfatnih in dušičnatih gnojil (v Boru imamo n. pr. znatne količine odpadnih plinov, v Trepči pa so znatne količine piretina kot postranskega produkta za proizvodnjo žveplene kisline, ki je osnovna surovina za proizvodnjo fosfatnih gnojil, v Vojvodini, na Hrvaškem so znatne količine naravnega metana, v koksarnah v Bosni in v rafinerijah v Sisku pa so znatne količine odpadnih plinov, ki so imenitna surovina za proizvodnjo dušičnatih gnojil). Iz tega izhaja, da bodo tudi na tem področju potrebne nadaljnje investicijske naložbe v industrijo (in ne samo v kmetijstvo), zaradi dviga kmetijske proizvodnje na sodobni nivo.

1 Nove naložbe v živilsko industrijo

Nove naložbe v industrijo zaradi dviga kmetijske proizvodnje so nujne tudi na področju predelave, vskladiščenja, transporta in prometa s kmetijskimi pridelki. Znano je, da naša država razpolaga z velikim naravnim bogastvom ter z veliko, pa še vedno nerazvito surovinsko bazo v rudarstvu (kovine, nekovine, premog in nafta itd.), gozdovih in v kmetijstvu. Prav tako je znano, da smo v dosedanjem gospodarskem raz-

voju v precejšnji meri razvili surovinsko bazo v rudarstvu in gozdarstvu, da pa nam je še vedno ostalo nerazvito kmetijstvo kot surovinska baza predelovalne industrije. Prav to dejstvo govori bolj kakor kar koli drugega, da moramo v naslednjem razdobju razviti kmetijstvo kot surovinsko bazo in s tem dati močno vzpodbudo razvoju predelovalne industrije. Razvoj kmetijske proizvodnje razen tega zagotavlja prehrano države, ki bi mogla postati, če je ne bi rešili v naslednjem razdobju, precej velika ovira za dvig življenjskega standarda in nadaljnega gospodarskega razvoja sploh. Iz teh vzrokov se investiranje za razvoj kmetijske proizvodnje kot surovinske baze naše predelovalne industrije in kot živilske baze naše države, postavlja kot vprašanje, od katerega rešitve je odvisno, ali bo naša država ustvarila hitrejši gospodarski razvoj in ali bo mogla dosedanje uspehe v industrializaciji realizirati tudi v povečanju življenjskega standarda množic. Toda, kmetijske proizvodnje ni mogoče povečati izključno z novimi naložbami v samo kmetijstvo. Je predvsem cela vrsta kmetijskih pridelkov, ki jih je treba industrijsko predelati, da bi jih mogli izkoristiti v potrošnji, tako n. pr. sladkorna pesa, sončnice in druge oljnice, bombaž, volna in druge tekstilne surovine. Te surovine je treba predhodno industrijsko predelati, da bi se spremenile v potrošne dobrine — sladkor, olje, tekstilne tkanine itd. Zgraditev industrijskih podjetij za predelavo teh kmetijskih surovin ne pomeni samo omogočitev, da pridejo te surovine v potrošnjo v obliki finalnega potrošnega blaga, temveč začnejo nova industrijska podjetja po svoji strani učinkovati na povečanje proizvodnje teh surovin (tovarne so zainteresirane, da vlagajo sredstva za napredek proizvodnje potrebnih surovin za njihovo produkcijo, kmetijski proizvajalci pa so zainteresirani, da pospešujejo proizvodnjo teh surovin, ker jim je zagotovljeno sigurno tržišče itd.). Zgraditev industrijskih podjetij za predelavo ima lahko torej odločilen vpliv na razvoj proizvodnje teh surovin v posameznih naših rajonih. V nekaterih rajonih pa je povečanje kmetijske proizvodnje zopet bolj povezano z investicijskimi naložbami v graditev skladiščnega prostora s hladilnimi napravami za shrambo kmetijskih pridelkov, v graditev dobrih prometnih cest s sodobnimi prometnimi sredstvi zaradi pravočasnega prevoza kmetijskih pridelkov od proizvajalca do potrošnika itd. Tudi tukaj se povečanje kmetijske proizvodnje neposredno veže z investicijami ne samo v kmetijstvo, temveč tudi v industrijo, ker se z zgraditvijo sodobnega skladiščnega prostora, s preskrbo trgovske mreže s sodobnimi hladilnimi napravami, z zgraditvijo dobrih komunikacij in nakupom sodobnih transportnih sredstev, z zgraditvijo industrijskih podjetij za predelavo mleka, mesa, rib itd. zagotavlja kmetijskim proizvajalcem plasma

Nadaljevanje na 3. strani

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Tone Vratuša, Todor Vujasinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković, Kiro Gligorov, Ašer Deleon, Milun Ivanović, Petar Ivšević, Jovan Janković, Jovan Marinović, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Zdenko Has, Nikola Čobelić.

Predsednik uredniškega odbora:
Kiro Gligorov.

Glavni in odgovorni urednik:
Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO:

Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo:
Pavle Zaucer.